

S V Ě T O V Ý B E S T S E L L E R

NOBELOVA
CENA
za literaturu
2013

Alice Munroová

AKO O ŽIVOT

Alice Munroová

AKO O ŽIVOT

Z anglického originálu Alice Munro: *Dear Life*
(Vintage Books, New York, 2013) preložil
Vladislav Gális

We acknowledge the support of the Canada Council for the Arts
for this translation.

Jazyková úprava Gertrud Mária Korpič
Redakcia Teodora Chmelová

Translation © 2014 by Vladislav Gális

Foto na obálke © www.shutterstock.com

Copyright © 2013 by Vintage (Reprint edition)

Slovak edition © 2014 by Zelený Kocúr s.r.o.

www.zelenykocur.sk

Grafická úprava: Design Amorandi

ISBN 978-80-971534-3-4

OBSAH:

AŽ DO JAPONSKA	• 5
AMUNDSEN	• 31
ODCHOD Z MAVERLEY	• 66
ŠTRK	• 89
PRÍSTAV	• 107
HRDOSTĚ	• 130
CORRIE	• 150
VLAK	• 170
JAZERO NA DOHLAD	• 209
DOLLY	• 224
OKO	• 246
NOC	• 260
HLASY	• 275
AKO O ŽIVOT	• 287

AŽ DO JAPONSKA

LEN čo jej Peter vyniesol kufor do vlaku, chcel hneď vystúpiť. Nie však odísť. Vysvetlil jej, že je len nervózny, lebo má pocit, že sa vlak každú chvíľu pohne. Stál na nástupišti, díval sa im do okna a mával. Usmieval sa a mával. Úsmev, ktorý venoval Katy, bol otvorený a slnečný, bez štipky pochybnosti, akoby veril, že naveky budú jeden pre druhého zázrakom. Úsmev, ktorý venoval svojej manželke, pôsobil optimisticky a dôverčivo, mal v sebe akési odhodlanie. Niečo, čo by ťažko vyjadrila slovami, a možno to ani nikdy nevyjadrí. Keby to Greta spomenula, povedal by jej: Nebuď smiešna. A ona by s ním súhlasila, veď je neprirodzené, aby si ľudia, ktorí sú spolu ustavične, deň čo deň, museli ešte niečo vysvetľovať.

Keď bol Peter bábätko, mama ho premiesla cez pohorie, ktorého názov si Greta nevedela zapamätať, aby spolu s ním ušla z komunistického Československa do západnej

AŽ DO JAPONSKA

Európy. Samozrejme, boli s nimi aj ďalší ľudia. Mal ísť aj Petrov otec, ale tesne pred termínom tajného odchodu skončil v ústave. S tým, že príde za nimi, keď bude môcť, lenže potom zomrel.

„Čítala som podobné príbehy,“ povedala Greta, keď jej to Peter prvý raz porozprával. Vysvetlila mu, že v tých príbehoch sa dieťaťko rozplakalo a museli ho zadusiť, aby krikom neprezradilo ostatných utečencov.

Peter vyhlásil, že on o ničom podobnom nepočul, a odmietal rozoberať, ako by sa v takejto situácii zachovala jeho mama.

Tá sa napokon dostala do Britskej Kolumbie, zdokonaľila sa v angličtine a na strednej škole potom vyučovala predmet, ktorý sa vtedy nazýval základy podnikania. Petra vychovala sama, dala ho študovať na vysokú školu a teraz bol stavebný inžinier. Zakaždým, keď ich navštívila v byte a neskôr aj v dome, sedela iba v obývačke a do kuchyne vošla, až keď ju Greta vyzvala. Tak to mala vo zvyku. Umenie do ničoho sa neplieť dovedla do extrému. Do ničoho sa neplietla, nič nekomentovala, nerozdávala rady, hoci svoju nevestu tromfla vo všetkých domácich prácach.

Zároveň predala byt, v ktorom Peter vyrástol, a presťahovala sa do menšieho, kde nebola spáľňa, len miesto na rozťahovací gauč. Aby sa Peter nemohol vrátiť domov k mame? doberala si ju Greta, svokru to však zaskočilo. Žarty ju privádzali do rozpakov. Možno to súviselo s jazykovou bariérou. Lenže ona angličtinu bežne používala a Peter hovoril iba po anglicky. Základy podnikania sa naučil – hoci nie od svojej matky –, v tom období, keď Greta čítala *Stratený raj*. Všetkému praktickému sa zďaleka vyhýbala. On robil pravý opak.

Keď ich teraz oddeľovalo sklo a kvôli Katy nepofavili v mávaní, pôsobili komicky, ba až šialene dobrácky. Grete zišlo na um, aký je pekný a zrejme si to vôbec neuvedomuje. Bol ostrihaný nakrátko, ako sa to vtedy nosilo – najmä medzi stavbármi –, a svetlá pleť mu nikdy nesčervenela tak ako jej, po pobyte na slnku sa mu nevyhádzali flaky, v každom ročnom období bol rovnomerne opálený.

Jeho názory boli podobné ako jeho pokožka. Keď sa vybrali do kina, nechcel sa po predstavení nikdy rozprávať o filme. Len poznamenal, že film bol dobrý, veľmi dobrý alebo v pohode. Nezdalo sa mu potrebné ďalej to rozoberať. Rovnako pozeral televízor alebo čítal knihy. Mal s takýmito vecami trpezlivosť. Bral to tak, že ich tvorcovia pravdepodobne robili, čo bolo v ich silách. Greta namietala a ostro sa ho vypytovala, či by to isté povedal o nejakom moste. Že stavitelia urobili, čo bolo v ich silách, ale most skrátka nebol dosť dobrý, a tak spadol.

Nehádal sa, len sa zasmial.

Povedal, že to je iné.

Naozaj?

Naozaj.

Greta si mala uvedomiť, že tento postoj – zdržanlivý, tolerantný – je pre ňu požehnaním, lebo sama písala a v jej básňach sa objavovali veci, ktoré vôbec neboli veselé a nedali sa ľahko vysvetliť.

(Petrova mama ani ľudia, s ktorými pracoval – tí, čo o tom vedeli –, o nej nikdy nehovorili ako o spisovateľke, len ako o poetke. Petra vyškolila, aby to slovo nepoužíval. Iných školiť nemusela. S príbuznými sa prestala stýkať a ľudí, ktorých spoznala už ako žena v domácnosti a matka, nebolo treba školiť, lebo o tejto jej zvláštnosti netušili.)

AŽ DO JAPONSKA

Raz sa jej bude ťažko vysvetľovať, čo bolo v tom čase okej a čo nie. Dnes by povedala, že feminizmus okej nebol. Musela by však vysvetliť, že slovo feminizmus sa vtedy ani nepoužívalo. A k tomu ešte dodať, že na podozrenie stačilo, ak mala žena nejaký názor či nebodaj ambície, prípadne ak čítala serióznejšiu knihu, akoby to mohlo nejakú súvisieť s tým, či dieťa dostane zápal pľúc, a politická poznámka na večierku v manželovej práci mohla manžela stať povýšenie. Problém nebol v tom, ktorej politickej strane sa poznámka týkala. Stačilo, že si žena otvorila ústa.

Ľudia sa na tom raz zasmejú a povedia: Iste len žartujete, a ona bude musieť odvetiť: Nie tak celkom. Potom však dodá, že ak už v tom čase niekto písal poéziu, byť ženou bolo preňho lepšie ako byť mužom. Vtedy sa zišlo aj to slovo poetka, ako pavučinka utkaná z cukru. Peter to takto nevnímal, no nezabúdajte, že on sa narodil v Európe. Chápal však, ako boli takéto veci naučení vnímať muži, s ktorými pracoval.

V to leto mal Peter mesiac alebo aj dlhšie dozerat' na stavbu v Lunde, hore na severe, vlastne najsevernejšie, ako je to na pevnine možné. Katy a Greta sa tam nemali kde ubytovať.

Greta však bola v kontakte s dievčinou, s ktorou kedysi pracovala vo vancouversej knižnici, tá sa medzičasom vydala a teraz bývala v Toronte. V to leto sa s manželom, ktorý bol učiteľ, chystali na mesiac do Európy, a preto napísala Grete, či by jej neurobila láskavosť – bola veľmi zdvorilá – a nepobudla s rodinou za ten čas v ich dome

v Toronte, aby nezostal prázdny. Greta odpísala, že Peter dostal prácu na severe a že ponuku prijíma a príde aj s Katy.

Preto teraz ostošesť mávali na nástupišti a vo vlaku.

V Toronte vtedy vychádzal občasník *Ozveny*. Greta ho objavila v knižnici a poslala do redakcie zopár básní. Dve jej uverejnili, a keď na jeseň prišiel vydavateľ časopisu do Vancouveru, pozvali ju spolu s ostatnými autormi na večierok. Konal sa v dome spisovateľa, ktorého meno poznala azda odjakživa. Začal sa podvečer, keď bol ešte Peter v práci, a tak si zadovážila opatrovateľku ku Katy a vybrala sa tam autobusom cez most Lions Gate a cez Stanleyho park. Potom musela čakať pred Hudson's Bay a dlho sa viezla do univerzitného areálu, kde spisovateľ býval. Vystúpila na konečnej, našla ulicu a cestou pozerala na čísla domov. Mala vysoké podpätky a tie výrazne spomaľovali jej chôdzu. Na sebe mala svoje najelegantnejšie čierne šaty, vzadu na zips, ktoré jej zužovali pás a na stehnách boli vždy trochu pritesné. Zdalo sa jej, že v nich vyzerá hlúpo, keď neisto kráča po kľukatých uliciach bez chodníkov, jediný človek široko-ďaleko v odchádzajúcom popoludní. Moderné domy, veľké okná, tak ako na hociktorom modernom predmestí, vôbec nie štvrt', akú očakávala. Zišlo jej na um, či si nesplietla adresu, a ani ju to nezarmútilo. Mohla by sa vrátiť na autobusovú zastávku, tam je lavička. Mohla by si vyzuť topánky a počkať si na dlhú cestu domov.

AŽ DO JAPONSKA

Keď však uvidela zaparkované autá a číslo domu, už bolo na návrat neskoro. Spoza zavretých dverí prenikal ruch a musela dvakrát zazvoniť.

Privítala ju žena, ktorá vyzerala, akoby očakávala niekoho iného. Vlastne ju neprivilala – otvorila dvere a Greta sa spýtala, či je tu večierok.

„Čo myslíte?“ vyhlásila žena a oprela sa o veraje. Cesta bola zarúbaná, až kým sa Greta nespýtala „Smiem vojsť?“, potom nastal pohyb, ktorý akoby dotýčnej spôsobil veľkú bolesť. Nevyzvala Gretu, aby ju nasledovala, ale Greta to aj tak spravila.

Nikto sa jej neprihovoril ani si ju nevšimol, zakrátko sa však objavila tínedžerka s táčnou, na ktorej niesla poháre plné tekutiny, ktorá vyzerala ako ružová citronáda. Greta si vzala pohár, smädne ho hodila do seba, potom si zobrala ďalší. Poďakovala dievčine a pokúsila sa s ňou nadviazať rozhovor o tom, ako sa v horúčave nachodila, ale tú to nezaujalo, obrátila sa a šla ďalej ponúkať nápoje.

Greta sa presunula inam. Stále sa usmievala. Nikto ju nespoznával a nepotešil sa jej príchodu – a prečo by aj? Ľudia po nej zakaždým sklzli očami a pokračovali v rozhovore. Smiali sa. Všetci okrem Grety boli vyzbrojení priateľmi, vtipmi, poloverejnými tajomstvami, každý zrejme našiel niekoho, kto ho tu privítal. Okrem tínedžerov, ktorí len mrzuto roznášali ružové nápoje.

Ona sa však nevzdala. Nápoj jej pomáhal a rozhodla sa, že si dá ďalší, len čo sa nablízku objaví táčňa. Striehla, či uvidí skupinku ľudí, v ktorej je medzera, kam by mohla vkĺznuť a zaradiť sa. Vyzeralo to už, že ju našla, keď začula, ako niekto spomína názvy filmov. Boli to európske filmy, ktoré sa v tom čase začínali premietiť vo Vancouveri.

Zachytila názov jedného, na ktorom s Petrom boli. *Nikto ma nemá rád.* „To som videla.“ Vyslovila to nahlas a nadšene. Všetci sa na ňu pozreli a jeden z nich, podľa všetkého hovorca skupinky, povedal: „*Naozaj?*“

Samozrejme, Greta mala v hlave. Narýchlo vypitý Pimm's No. 1 s grapefruitovým džúsom urobil svoje. Nepripustila si to odmietnutie, ako by to možno urobila za normálnych okolností. A tak išla ďalej, hoci bola dezorientovaná, zároveň však nadobudla pocit, že v miestnosti vládne neviazaná benevolentná atmosféra a že nezáleží na tom, či si nájde priateľov, môže sa tu len tak poneviať a hovoriť, čo chce.

Pod oblúkom postávala skupinka významných ľudí. Uvidela medzi nimi hostiteľa, spisovateľa, ktorého meno a tvár tak dlho poznala. Rozprával nahlas a hekticky, vyžarovalo z neho, tak ako z niektorých ďalších mužov, nebezpečenstvo, akoby na človeka mali vyšteknuť urážku, len čo naňho pozrú. Domyslela si, že ich manželky tvoria kruh, do ktorého sa predtým pokúsila preniknúť.

Žena, ktorá jej otvorila, nepatrila ani do jednej skupiny, sama bola spisovateľka. Greta videla, ako sa obrátila, keď zaznelo jej meno. Bolo to meno prispievateľky do toho istého časopisu, v ktorom uverejnili básne aj jej. Nemôže ísť teda za ňou a predstaviť sa? Vystupovať ako rovnocenná partnerka aj napriek tomu, ako odmerane sa žena správala vo dverách?

No žena si teraz oprela hlavu o plece muža, ktorý ju oslovil menom, a iste by sa im nepáčilo, keby ich vyrušila.

Po tejto úvahe si Greta musela sadnúť, a keďže v miestnosti neboli stoličky, usadila sa na dlážku. Niečo jej zišlo na um. Keď bola s Petrom na večierku stavbárov, vládla

tam príjemná atmosféra aj napriek tomu, že témy rozhovorov ju nudili. Bolo to preto, lebo tam si bol každý aspoň dočasne istý svojím postavením. Tu však nik nebol v bezpečí. Za chrbtom sa tu mohlo klebetiť dokonca aj o známych a publikujúcich ľuďoch. Duchaplnosť či nervozita tu boli všeobecným zvykom, bez ohľadu na to, o koho šlo.

A ona sa ešte pred chvíľou trápila, či ju vôbec niekto uzná za hodnú rozhovoru!

Keď si sformulovala teóriu o tom, prečo sa tu cíti nepríjemne, odrazu jej odľahlo a už sa nestarala, či sa s ňou niekto porozpráva. Vyzula si topánky a pocítila nesmiernu úľavu. Oprela sa chrbtom o stenu a vystrela si nohy na jednej z menej frekventovaných trás večierka. Nechcela riskovať, že obleje koberec, a tak rýchlo dopila.

Zastal nad ňou nejaký muž. Povedal: „Ako ste sa sem dostali?“

Prišlo jej ľúto jeho tlmene dupotajúcich chodidiel. Lutovala každého, kto musel stáť.

Povedala, že ju pozvali.

„Áno. Ale prišli ste autom?“

„Pešo.“ To však nestačilo a o chvíľu sa jej podarilo dostať zo seba aj zvyšok.

„Priviezla som sa autobusom, potom som išla pešo.“

Za mužom v topánkach zastal jeden z členov významnej skupinky. Povedal: „Výborný nápad.“ Vyzeralo to, že sa s ňou chce porozprávať.

Prvý muž tomu druhému nevenoval pozornosť. Zdvihol Gretine topánky, ale ona ich odmietla a vysvetlila, že ju tlačia.

„Poneste si ich. Alebo vám ich ponesiem ja. Môžete vstať?“

Čakala, že jej pomôže významnejší muž, no ten tam už nebol. Teraz si spomenula, čo napísal. Hru o sekte duchoborcov, ktorá spôsobila veľký rozruch, lebo duchoborci v nej museli byť nahí. Samozrejme, neboli to skutoční duchoborci, ale herci. A napokon im nahotu ani nedovolili.

Pokúsila sa to vysvetliť mužovi, ktorý jej pomohol vstať, toho to však očividne nezaujímal. Spýtala sa, čo napísal on. Povedal, že nie je spisovateľ, ale novinár. Prišiel sem so synom a dcérou, hosťiteľovými vnúčatami. To ony – deti – roznášajú nápoje.

„Otrasné,“ vyjadril sa o nápojoch. „Katastrofa.“

Ocitli sa vonku. V pančuchách kráčala po tráve, len-len že sa vyhla mláke.

„Nieкто sa tu vyvracal,“ povedala svojmu spoločníkovi.

„Áno,“ odvetil a usadil ju do auta. Na čerstvom vzduchu sa jej zmenila nálada, neistú povznesenosť vystriedali rozpaky, ba až hanba.

„Severný Vancouver,“ povedala. Určite mu to už vravela. „Dobre? Potom pôjdeme ďalej. Lions Gate.“

Dúfala, že sa jej nespýta, čo robila na večierku. Keby musela povedať, že píše poéziu, jej momentálna opitosť by pôsobila typicky a nudne. Nebola tma, ale už sa zvečerilo. Zdalo sa jej, že idú správnym smerom, popri vode, potom cez most. Most Burrard Street. Hustá premávka, Greta otvárala oči a hľadela na stromy, okolo ktorých prechádzali, potom ich mimovoľne zatvárala. Keď auto zastalo, vedela, že ešte nemôžu byť doma. Teda u nej doma.

Nad nimi sa týčili obrovské listnaté stromy. Nebolo cez ne vidieť hviezdy. No na rozhraní medzi stromami a svetlami z mesta sa na vode niečo ligotalo.

„Zatiaľ len sedte a všetko si zväžte,“ povedal.

AŽ DO JAPONSKA

Ten výraz ju potešil.

„Všetko si zväžte.“

„Napríklad, ako vojdete do domu. Podarí sa vám tváriť dôstojne? Nепреžeňte to. Nonšalantne? Predpokladám, že máte manžela.“

„Najprv vám budem musieť poďakovať, že ste ma doviezli domov,“ povedala. „Takže sa budeme musieť predstaviť.“

Povedal, že sa jej už predstavil. Asi dvakrát. Ale dobre, tak znovu. Harris Bennett. Bennett. Je zať organizátorov večierka. Nápoje roznášali jeho deti. Prišiel s nimi na návštevu z Toronta. Je spokojná?

„Majú aj matku?“

„Pravdaže. Ale je v nemocnici.“

„To ma mrzí.“

„Nemusí. Je to veľmi pekná nemocnica. Pre pacientov s psychickými problémami. Alebo povedzme s emocionálnymi problémami.“

Rýchlo mu povedala, že jej manžel sa volá Peter, že je stavbár a majú dcéru Katy.

„To je všetko veľmi pekné,“ poznamenal a vycúval.

Ozval sa na moste Lions Gate: „Prepáčte, že som to tak povedal. Rozmýšľal som, či vás pobozkám, a rozhodol som sa, že nie.“

Mala pocit, akoby jej oznámil, že nedosahuje takú úroveň, aby si zaslúžila jeho bozk. Akoby jej dal facku, tak sa zhrozila, že zaraz vytriezvela.

„Keď zídeme z mosta, pôjdeme na Marine Drive?“ pokračoval. „Musíte mi povedať, kde to je.“

Počas nasledujúcej jesene, zimy a jari sa málokedy vyskytol deň, keď naňho nemyslela. Ako keď sa človeku, len čo zaspí, prisní zase len to isté. Oprela si hlavu o vankúš na pohovke, predstavovala si, že leží v jeho náručí. Ne-predpokladala, že si zapamätá jeho tvár, ale zakaždým ju uvidela aj so všetkými detailmi, vráskavú a unavenú tvár sarkastického muža, ktorý málo chodí von. Niežeby jeho telu niečo chýbalo, pôsobilo primerane opotrebované, ale schopné a jedinečne príťažlivé.

Tak po ňom túžila, až jej bolo do plaču. No keď prišiel domov Peter, všetky predstavy zmizli, prešli do hibernácie. Do popredia prenikli večne spoľahlivé každodenné prejavy náklonnosti.

Ten sen jej v mnohom pripomínal vancouverské počasie – ponurá túžba, daždivý snový smútok, ťažoba, čo putuje po srdci.

No a čo, že ju nechcel pobožkať, že to pôsobilo ako nezdvornilý úder?

Jednoducho to zrušila. Úplne na to zabudla.

A čo jej básne? Ani verš, ani slovo. Ani len náznak, že jej na nich kedysi záležalo.

Samozrejme, že týmto záchvatom dávala priestor najmä vtedy, keď Katy spala. Niekedy vyslovila jeho meno, prijala vlastnú hlúposť. Potom nasledoval zničujúci pocit hanby a opovrhovala sama sebou. Hlúposť, čo iné? Hlupaňa.

A zrazu to prišlo, najskôr možnosť, potom istota práce v Lunde, ponuka domu v Toronte. Náhla zmena počasia, prival odvahy.

AŽ DO JAPONSKA

Pristihla sa pri písaní listu. Nezačínal sa bežne. Nijaký Milý Harris. Nijaké Pamätáte sa na mňa?

*Napísať tento list je ako vložiť odkaz do fľaše –
a dúfať,
že dôjde až do Japonska.*

V poslednom čase nenapísala nič, čo by sa viac blížilo poézii.

Nepoznala jeho adresu. Bola natoľko smelá a bláznivá, že zatelefonovala ľuďom, ktorí organizovali večierok. Ale keď slúchadlo zdvihla tá žena, Greta mala odrazu ústa suché ako tundra a musela zložiť. Radšej sa s Katy vybrala do verejnej knižnice a našla torontský telefónny zoznam. Bolo tam veľa Bennettovcov, ale ani jeden Harris alebo H. Bennett.

Potom dostala šokujúci nápad – nazrie do nekrológov. Nedokázala sa ovládnuť. Počkala, kým knižničný výtlačok dočíta človek pred ňou. Torontské noviny väčšinou nečítala, lebo po ne bolo treba prejsť cez most, a Peter vždy domov nosil *Vancouver Sun*. Šuchotala stránkami, až napokon jeho meno našla nad stĺpčekom. Takže nie je mŕtvy. Píše stĺpčeky. Pochopiteľne, že nechce, aby mu ľudia volali domov.

Písal o politike. Jeho text vyznieval inteligentne, jej to však bolo úplne fuk.

List mu poslala tam, do novín. Nebola si istá, či si sám otvára poštu, a mala pocit, že keby na obálku napísala Do vlastných rúk, vznikli by z toho problémy, a tak k slovám o fľaši doplnila už len dátum a čas príchodu vlaku. Meno neuviedla. Povedala si, že ak niekto iný otvorí obálku,

predstaví si staršieho príbuzného, ktorý sa rád hrá so slovíčkami. Nič kompromitujúce, aj keby mu takýto zvláštny list poslali domov a otvorila by ho manželka, teda ak sa už vrátila z nemocnice.

Katy očividne nechápala, že keď je Peter vonku na nástupišti, znamená to, že s nimi nepocestuje. Keď sa ony pohli a on nie, keď naberali rýchllosť a on zostal vzadu, ťažko to niesla. Po chvíli sa však upokojila a povedala Grete, že ráno bude ocko s nimi.

Rána sa Greta trochu obávala, ale vtedy už Katy jeho neprítomnosť ani nespomenula. Greta sa jej spýtala, či je hladná, Katy prisvedčila a potom mame vysvetlila – tak ako jej to Greta vysvetľovala ešte pred nástupom do vlaku –, že teraz si musia vyzliecť pyžamo a pohľadať si raňajky v inom vozni.

„Čo chceš na raňajky?“

„Celé álie.“ Myslela tým cereálie.

„Pozrieme sa, či ich majú.“

Mali.

„A teraz pôjdeme pohľadať ocka?“

Vo vlaku bol detský kútik, ale maličký. Obsadili ho chlapec a dievča, podľa rovnakého oblečenia so zajačikmi súrodenci. Hrali sa s autíčkami – nasmerovali ich tak, aby sa zrazili, a v poslednej chvíli uhli. TRESK BUM TRESK.

AŽ DO JAPONSKA

„Toto je Katy,“ povedala Greta. „Ja som jej mama. Ako sa voláte?“

Buchot zosilnel, nezdvihli hlavy.

„Ocko tu nie je,“ povedala Katy.

Greta usúdila, že bude lepšie, keď sa vrátia, vezmú si Katinu knižku o Krištofkovi Robinovi a pôjdu si ju prečítať do vyhliadkového vozňa. Hádám nebudú nikoho vyrušovať, keďže raňajky sa ešte neskončili a známa horská scenéria sa ešte nezačala.

Problém bol v tom, že len čo dočítali Krištofka Robina, Katy chcela hneď začať odznova. Počas prvého čítania ticho sedela, ale teraz dopĺňala slová na konci veršov. Pri treťom čítaní už odriekala slovo za slovom, hoci ešte nevedela sama zarecitovať celú básničku. Greta si vedela predstaviť, že keď sa vozeň zaplní, ľudia to bude obtťažovať. Deťom v Katinom veku monotónnosť neprekážala. Naopak, vítali ju, vrhali sa na ňu a omáľali známe slová, akoby to bol cukrík, ktorý im vydrží večne.

Po schodíkoch vyšli mládenec s dievčinou a sadli si do vedľajšieho radu. Veselo pozdravili a Greta im odzdravila. Katy sa nepáčilo, že si ich Greta všimla, a ďalej ticho recitovala s očami upretými do knižky.

Cez uličku sa ozval mládencov hlas, takmer rovnako tichý ako jej:

Pred kráľovským palácom striedajú sa stráže.

Každý vojak vystretý, ako zákon káže.

Keď dorecitoval, začal ďalšiu básničku. „*Láry-fáry, čo ťa kvári?*“

Greta sa zasmiala, ale Katy nie. Greta videla, že ju to trochu pohoršilo. Chápala nezmyselné slovíčka v knižke, ale nie, keď ich niekto hovoril len tak, bez knižky.

„Prepáčte,“ povedal mládenec Grete. „Sme predškôláci. Toto je naša povinná literatúra.“ Nahol sa cez uličku a vážne a ticho sa prihovril Katy.

„Pekná knižka, však?“

„Chce povedať, že pracujeme s predškôlákmi,“ vysvetli-
lo Grete dievča. „Ale niekedy sa nám to už pletie.“

Mládenec sa ďalej prihovráal Katy.

„Možno uhádnem, ako sa voláš. Nie si ty náhodou Rufus? Alebo Rover?“

Katy si zahryzla do pery, ale potom si nedokázala odpustiť ostrú odpoveď.

„Nie som pes,“ vyhlásila.

„To nie. Jaj, či som hlúpy. Ja som chlapec a volám sa Greg. A toto dievča sa volá Laurie.“

„Len si z teba uťahoval,“ povedala Laurie. „Mám mu dať zaucho?“

Katy sa zamyslela, potom povedala: „Nie.“

„Každý z nich chlap ako hora,“ ďalej recitoval Greg, „veď je taký príkaz zhora.“

Katy sa pri poslednom slove potichu pridala.

Laurie povedala Grete, že chodia po škôlkach a predvádzajú scény. Volá sa to príprava na čítanie. Sú totiž herci. Ona sa chystá vystúpiť z vlaku v Jasperi, cez prázdniny bude pracovať ako čašníčka a trochu aj ako zabávačka. Ale tentoraz to nebude príprava na čítanie. Oficiálne sa to volá animácie pre dospelých.

„Bože,“ vzdychla. Potom sa zasmiala. „Človek berie, čo príde.“